

Alkuperäinen:VA/Koller 3 (alku ja loppu kateissa)

Julkaisuja: Saarnoja, 37-41

Saarnoja ja Postilla sijoittavat saarnan 3. loppiaisen jälkeisen sunnuntain kohdalle Kollerin kokoelman järjestelijän merkinnän mukaisesti. Se on kuitenkin selvästi 21. kolminaisuuden jälkeinen sunnuntai. Saarna on melkoisella varmuudella ehtoosaarna ja pidetty 1853-4 (?).

[Kolmas loppiaisen jälkeinen sunnuntai]

- -] mutta ej työllä ja totudella. Eli jos me rakastaisime ainoastans niitä, jotka pitävät meitä christittynä, mutta vihama niittä, jotka pitävät meitä vääränä profetana niin se olis sotivainen Vapahtajan käskyä vastaan, joka sano: rakastakat vihollisianne, ja sjunakat niittä, jotka teitä sadettelevat.

Me tiedäme, että Apostoli Johannes, joka oli Jesuxen rakas opetuslapsi, piti suurinda muretta niistä, jotka olit langenet armosta ja vaikka hän Ej ollut niin kiivas, kuin Petari, saarnamaan Evangeliumia, oli hänellä kuitengin suuri nöyryys ja hiljaisuus: jonga tähden hän oli sovelias asettamaan riittä seurakunnasa: Sillä Johannexen aikana oli jo vihollinen viskanut Eripuraisuden siemenet <Ju> / Jumalan seurakundaan. Mitä Johannes sano sydämen hillitsemisestä, on sangen merkillinen. Hän kärke christityitä hillittä sydämensä Jumalan edesä. Ettej pääsis Ihmisen sydän menemään sivuti Jumalan sanaa. Se tapahtu vissimästi, jos yxi christitty ej sovitta sydämensä Jumalan sanan jälkeen. Jos hän ainoastans seura sydämensä liikutuxia, Ejkä ota Jumalan Sanaa / ojennuxexi sekä uskosa että Elämäsä. Ihmisen sydän on monesa paikasa petollinen, ja jos ihminen ainoastans usko sitä, mitä hän sydämesäns tunde, ej hän ole silloin hillitsemäsa sydämensä Jumalan edesä. sen kautta tulevat riidat ja Eriseurat, koska yxi sano: näin minä olen koetellut; ja toinen sano: Niin minä olen koetellut: ja siitä tulle tinga, kuka olis oikein koetellut. Mutta jos Jumalan Sana otetaan duomarixi, niin tulle kysymys siitä, kuingas Vapahtaja on koetellut? kuingas Pietari, Pavali ja Johannes ovat koetellet. Ja Esimerkixi, kuinga muuttamat

koetelemuxet, saattavat olla väärät koetelemuxet¹, otta Johannes niitä, jotka ovat siinä sjelun tilaisudesä, / että oma sydän duomitse. Net ovat Epäilyxesä, ejkä niin muodon usko, että Jumalan armo kuulu heille. Sillä koska oma tundo eli oma Sydän duomitse, uskovat he, että he ovat kadotukseen annetut, he uskovat ainoastans, mitä he sydämesäns tundeivat. Mutta Jumala on suurempi, kuin Ihmisen sydän. Jos nyt Ihmisen sydän tunde ainoastans duomiota ja kadotusta, ja niin muodon duomitse ihmistä helvitiin: niin on tämä sydämen eli oman tunnon duomio, itsestensä oikia: sillä Ej armon varkan sydän duomitse händä helvettiin: mutta siinä on sen ihmisen sydän petollinen, joka / aivan duomitse, että Jumala tehdän valheteliäxi, koska semmoinen ej hillitse sydämensä Jumalan edesä, ej sovitta sydämensä Jumalan sanan jälkeen. Mutta Pavali sano: olkoon Jumala totinen sanoisans, ja oikia duomitesans. Kyllä vissimästi se ihminen tunde oikein, jonga sydän duomitse händä; mutta hän tunde väärin siinä, ettej Jumala saatta händä armahta. Nyt sano Apostoli Johannes: jos meidän sydämemme duomitse meitä: niin on Jumala suurempi: se on: Jumala on suurempi kuin ihmisen sydän: Sillä Ej Jumala ainoastans duomitse, vaan hän Armahta myös katuvaaisia: Jos me rupema ainoastans siitä uskomaan, / mitä Sydän tunde, niin me tulema petetyxi. Sillä katumattoman Ihmisen sydän Ej duomitse händä koskan. Ja hän ajatelle siis, ettej duomio kuulu hänellä, mutta ainoastans Armo. Katuvaisen oma sydän duomitse aina, ja hän ajatelle siis, Ettej olekaan Jumala armollinen, vaan ainoastans vihainen. Mutta molemat ovat vääräsä, sillä ettej kumpikan usko muutta, kuin mitä oma sydän tunde. Katumattomat tekevät Jumalan lain valhexi, ja katuvaiset tahtovat tehdä Evangeliumin valhexi. Tämä tulle siitä, että itse kukin otta oman sydämensä tundemiset ja koetelemuxet ojennus nuoraxi, ejkä ota Juma/lan Sana ojennus nuoraxi. Mutta Johannes sano, että Jumala on suurempi, kuin Ihmisen Sydän: ja Ettej autta luottaminen ainoastansa Oman sydämen päällä: Mutta silloin ovat sydämen koetelemuxet oikiat, jos he sopivat Jumalan Sanan kansa yhteen.

Me kuulema myös Tämän päivän Evangeliumista, Ettej Vapah-

---

¹

taja pidä ollengan somana niitä ihmisiä, jotka ej tahdo uskoa, ettej (=ellej) he Näe ihmeitä ja tunnustähtiä. Koska Ihminen Ej saatta hillittä sydämensä Jumalan edesä, menne hän sivuti Jumalan sanaa; ja koska oma sydän Ej duomitse händä, tahto hän aivan varasta Armo: Koska taas oma Sydän aivan duomitse / händä: Silloin Hän Ej tahdo uskoa, ennen kuin hän näke ihmeitä ja tunnustähtiä, että Jumala on armollinen.

Että Vapahtaja yhtä hyvin osotta armonsa niille, jotka rukoillevat ja pyyttävät Apua hänelä, vaikka he ovat niin uskottomat, ettej he tahdo uskoa, ennen kuin he näkevät ihmeitä ja tunnustähtiä se myös annetaan meille tietäväxi tämän päivän Evangeliumisa, jota meidän pitää laviamalda tutkistelemaan, koska me esinä avuxemme huudame hänen kirkiamman voimansa, ja hänen omalla rukouxellans anonet Hänelä Armoa kaikille murhellisille, katuvaisille, Epäilleväisille, ja alas painetuille / Sjeluille, että he jaxaisit uskoa, että Jumala on heille armollinen: kuule o! Armollinen Vapahtaja niiten murhellisten ja alaspai[+ne]tuin huokaus I. M. etc.

Tämän päivän Evangeliumisa soima Vapahtaja niitä ihmisiä, jotka ej tahdo uskoa hänen päällänsä: Ellette näe ihmeitä, ja tunnustähtiä, niin Ette / usko.

Seuravaisesti siitä pitää meidän Jumalan Armon kautta tutkistelemaan Mingetähden Ihmiset Ej tahdo uskoa, ennen kuin he näkevät ihmeitä ja tunnustähtiä.

Ensimeinen tutkistelemus. / Mingetähden suruttomat Ej tahdo uskoa, ennen kuin he näkevät Ihmeitä? Toinen tutkistelemus: Mingetähden heränet Ej tahdo uskoa, ennen kuin he näkevät ihmeitä ja tunnus tähtiä? - Katsokat uskon alkajan ja päätäjän päällä Te Epäuskoiset, ja älkät enä seisoko Pyhän Hengen vaikutuxia vastaan. Kuka tiesi, jos Vapahtaja on aina osottama teille ihmeitä ja tunnus tähtiä.

1. Mingetähden suruttomat Ej tahdo uskoa, että he semoisena ovat kadotuxeen duomitut, minges tähden suruttomat Ej tahdo uskoa, ennen kuin he näkevät ihmeitä ja tunnus tähtiä, että heille kuulu duomio? Sen tähden ilmanki, että rietas on andanut heille sen uskon että he ovat Jumalan lap/set kastesta saakka: Riettas on andanut heille heidän syndinsä andeexi, ja

hän on myös Andanut heille sen vaakutuxen, että christityt ovat väärät Profetat ja villi henget, jotka Ej anna kunniallisille ihmisille oman tunnon rauha. Suruttomat uskovat enemmän kuin mitä Jumalan Sana sisellänsä pitää; he uskovat, että kaikki ihmiset tulevat yhteen paikkaan: Ej he sitä usko, että suruttomat ovat keiturit, joita Paimen pane vasemällä puolella, ja käske heidän mennä siihen ijankaikkiseen tuleen, joka Perkeleellä ja hän Engeleillänsä valmistettu on. Ejkä² suruttomat usko, että christityt ovat Jumalan lapset, kuingas he saattavat sitä uskoa, koska Rietas on / andanut heille sen vaakutuxen, että christityt ovat väärät Profetat ja villihenget, jotka Ej ole ansainet yhtän Armoa: Ej Judalaiset uskonet, että Vapahtaja oli Jumalan poika, vaan he pidit händä kansan häiritsiänä, ja vääränä Profetana, jonga piti kärsimään kuoleman rangaistuxen; samalla tavalla duomitiin christityt kuolemahan Judalaisilda ja Pakanoilda christillisyyden tähden: Mutta Ej tämän aikaiset Judalaiset ja Pakanat tahdo tunnusta, että he vihavat christityitä, vaan he ovat itse christityt, ja christityt ovat villihenget. Senkaltaisen vaakutuxen on rietas andanut tämän aikaisille Judalaisille ja pakanoille, että christityt ovat väärät Profetat ja villihenget, mutta olipa Endisillä Judalaisilla sama usko, että christityt olit väärät Profetat ja villihenget. <senkaltaisen vaakutuxen on Rietas andanut tämän Aikaisille Judalaisille ja pakanoille, että christityt ovat väärät Profetat ja villihenget, mutta olipä Endisille Judalaisille / sama usko, että christityt olit väärät Profetat ja villihenget.>³ Mutta itsensä he pidit christittyinä: he sanoit myös Vapahtajalle: meille on Isä nimittein Jumala. Judalaisille on siis se usko, että he ovat Jumalan lapset. Mutta Ej sen aikaiset ejkä tämän aikaiset Judalaiset usko, että he ovat siitä Isästä Perkelestä, Ej he sitä usko, ennen kuin he näkevät ihmeitä ja tunnustähtiä: ja vaikka he näkevät ihmeitä ja tunnustähtiä tapahtuvan, Ej ne sentähden usko, että Vapahtajan Jumalallisen voiman kautta semmoiset muutokset tapahtuvat, vaan he luullevat ja sanovat

---

² S: Ejkö

³ käsikirjoituksessa pitkäkö toisto < >

myös, että Beelzebubin, Perkeliten Päämiehen kautta, semmoiset ihmet tapahtu/vat; muuttamat sanovat, että Oman tunnon vaiva on Rietan hengen vaikutus, ja muuttamat luullevat, / että hengellinen ilo on riettalda. Kuingas he sitte uskoisit, että tämä häräys on Jumalan voiman kautta tapahtunut, koska vihollinen on käändänyt heidän silmensä nurin, ja niin kuin Pavali on kirjoittanut, sovaisnut uskottomiten taidot, että heidän pitä valheita uskomaan. Ej paattunet usko, että tämä heräys on Jumalasta, vaikka he näkisit mingekaltaisia ihmeitä ja tunnustähtiä, vaan he luullevat, että se on yxi Perkelen petos ja villitauti, niin kuin Judalaiset siihän aikaan sanoit, Vapahtajan / ulos ajavan Perkeleitä Beelzebubin voimalla, niin on myös näinä aikoina vihollinen uskottanut orjiansa / että tämä muutos ihmisten ulkonaisesa ja sisellisessä Elämäsä on tullut Riettalda, josta he siis pättävät, että endinen kuollut usko, se oli Jumalasta, ja endinen Elämä, se oli oikia Elämä. koska Ihmiset joit ja tappelit, kiroisit ja varastit, huoraisit ja pidit viina kaupa: silloin olit he christityt; koska he teit katumuxen ja parannuxen, ja rupeisit heitämän pois juopumuxen ja kiroxen, tappeluxen ja viina kaupan: silloin he tulit villihengexi ja vääräxi profetaxi; endinen Elämä oli Pyhän Hengen vaikutus, mutta / se muutos, joka nyt on tapahtunut, se on Riettalda. Sentähden suruttomat ej usko, että heille kuulu tuomio, ja että siinä suruttomuden tilasa menevät kadotuxeen jos totinen katumus ja parannus Ej tule ennen kuolemata. /

2. Mingetähden heränet ej tahdo uskoa, että Jumalan armo kuulu heille <heille>. Mingetähden heränet ej usko, ennen kuin he näkevät ihmeitä ja tunnustähtiä? Sentähden heränet Ej jaxa uskoa, että oma vanhurskaus ahdistä heitä pois Vapahtajan tygöä, sillä he luullevat, ettej Jumalan armo kuulu heille, niin kauvon, kuin heidän sisellinen olendo on niin kolo⁴ ja kauhistavainen, niiten pahain ajatusten niin myös haluin ja himoin tähden, joita Rietas tuopi mieleen. heränet Ej jaxa / uskoa, että Vapahtaja otta katuvaaisia perkeleitä vastan; vaan he odottavat aina, että he tulisit vähän paremaxi. Mutta koska he tulevat pahemaxi ja Ej paremaxi, tulle oma vanhurskaus ja

---

⁴

S: kalo

ryöstä heidän uskonsa; oma vanhurskaus vajotta heitä Epäilyheen; oma vanhurskaus on niin totinen olevanansa, koska hän muutta itsensä valkeuden Engelixi, ja lykkä katuvaisten mieleen senkal[t]aiset ajatukset, ettej ole Riettan kaltaisena menemistä Vapahtajan tygö: vaan paremaxi pitää hänen tulemaan ennen kuin hän kelpa / Vapahtajalle: mutta me olema nähnet, että Itse pääperkele ej vihti nähdä semmoisia, jotka itkevät ja huokavat. Hän kysy varsin: mikäs ulvominen se on? Ej Rietas suuttu juomarille jotka huuttavat kujisa ja välistä ulvovat, niin kuin Nälkähukat, koska he tundeivat veren hajua: Ej Rietas sano siviöille huorille, jotka itkevät kunniansa perän: että se on kissan ääni: Kyllä Rietas niitä kärsi ja surkutelle, että heidän täyty kärsiä niin paljon vääryttä ilman syyttä, koska heitä viattomasti haukutaan: mutta jos yxi katuvaisten sjelu itke ja huoka / silloin suuttu Riettas Äjä, ja sano: mikäs ulvominen se on? Siitä arvataan, ettej Rietas ota vastaan katuvaisten, jotka itkevät ja huokavat syndinsä tähden. enemmän Rietas pilka katuvaisten kynelet. Sillä katuvaisten kynelet poltavat suruttoman tundoa niin että / suruttomat ja armon varkat häätyvät ulos paetta, siitä paikasta, kusa christityt ovat Oman tunnon vaivasa eli ilosa. Koska siis Rietas Ej vihti nähdä semmoisia jotka itkevät ja huokavat, niin se on Arvattava, että heidän täyty mennä Vapahtajan tygö vaikka oma vanhurskaus Ej voj laskea katuvaisten Vapahtajan tygö; mutta mihingä kuitengin on turva: Ej suingan Rietas huoli heistä, niin kauvon kuin he ovat katumuxesa: Ehkä hän kateuden tähden, Ej sois heidän tule[+van] Armoitetuxi, sentähden hän kiusa heitä hirmui[+sesti] pahoilla ajatuxilla [- -